

Reino Helavuori

Kiitän Lauritsala –seuraa tästä kunniatehtävästä kertoa arvostamastani opettajastani ja rehtoristani Reino Helavuoresta. Muistelossani olen käyttänyt Kootut kertomukset – historiikkia Lauritsalan yhteiskoulusta sekä entisten opettajien ja oppilaiden kertomia muistikuvia. Täällä paikan päällä olevat aikalaiset voivat mielihyvin lisätä ja korjata esitystäni!

Reino Helavuoren rehtoriura päättyi 40 vuotta sitten sairauseläkkeeseen. Hänen Sirkku – vaimonsa soitti silloin tällöin Ossi Meilahdelle ja pyysi tätä Reinolle kaveriksi, kun Reino pitkästyi sairaskuolemaansa. Ossi vierailikin Tornitalossa jonkun kerran pitämässä Reinolle seuraa hänen viimeisinä aikoinaan. Reino Helavuori menehtyi alle 57 –vuotiaana sairauksiinsa itse asiassa päivälleen 39 vuotta sitten, 17. helmikuuta 1974. Silloin oli myös sunnuntai. Muistan sen hyvin, sillä olimme perheeni kanssa Helsingissä vierailulla ja saimme vasta maanantaiaamuna lehdestä lukea tämän suru-uutisen. Ossi Meilahti lähti välittömästi koululle, jossa Reino Helavuorelle pidettiin muistotilaisuus. Rehtorina toimiva Arvi Luukka kirjoitti koulun historiikkiin Helavuoren sanat: ”Sieltä Raatteen pataljoonan ajoilta alkoi viivytystaisteluni kuolemaa vastaan.” Reinohan sairastui jo sota-aikana 20-vuotiaana sokeritautiin, joka häntä monin tavoin vaivasi koko uransa ajan. Luukan sanoin ”Reino Helavuoren taistelu päättyi. Mutta pyramidi näkyy... Meidän koulu jäi.”

Meidän koulu jäi, Helavuoren henki oli luotu, eikä sitä ole yrityksistä huolimatta saatu sammutettua.

Reino Helavuori syntyi 6.11.1917 ja kirjoitti ylioppilaaksi Tyrvään Yhteiskoulusta. Hyvin nuorena hän päätyi erilaisiin elämäntilanteisiin. Vähän päälle kaksikymppisenä ylioppilaana Reino Helavuori joutui sotaan. Se tietenkin viivytti opintoja, ja hänet vihittiin papiksi 33-vuotiaana, v. 1950. Mutta opetustyö vei voiton papin urasta, myös Satakunta jäi, ja opetettuaan Jyväskylässä ja Imatralla ennen Lappeenrantaan tuloaan Helavuori jo kolmen vuoden kuluttua oli vaativassa rehtorin tehtävässä edessään uuden koulun perustaminen ja rakentaminen.

Lauritsalan lähes 11 000 asukkaan kauppalassa oli oppikoulun tarve. V. 1953 perustettiin Lauritsalan Yhteiskoulun Kannatusyhdistys ja jo samana vuonna otettiin ensimmäiset oppilaat Lauritsalan Yhteiskouluun. Koulun rehtoriksi oli valittu pastori Reino Helavuori. Vastaehdokkaana oli ollut maisteri Muilu Lapualta. Mielleyhtymä kilpailijasta ei ollut demarivetoisessa Lauritsalan kauppalassa kovin hyvä suositus, kertoo Arvi Lind kuulleensa. Vuonna 1957 koulu pääsi aloittamaan työnsä tässä viereisessä rakennuksessa toimittuaan sitä ennen Kaukaan koulun vuokralaisena.

Reino Helavuori toimi rehtorinvirkansa ohella Lauritsalan kauppalanvaltuustossa ja – hallituksessa sekä kuntaliitoksen jälkeen Lappeenrannan kaupunginvaltuustossa ja – hallituksessa. V. 1962 hänet äänestettiin presidentti Urho Kekkosen valitsijamieheksi. Reino Helavuoressa olikin Urho Kekkosen kanssa paljon yhtäläisyyksiä, kirjoittaa Hannu

Somer historiikissa: älyllisyys, ihanteellisuus, sitkeys. Helavuori toimi yhdeksän vuotta kouluhallituksen määräämänä tarkastajana kiertäen maan oppikouluissa. Hänen ammattitaitonsa ja ansionsa oli noteerattu ylemmissä instansseissa. V. 1969 hän sai Suomen leijonan ritarikunnan I luokan ritarimerkin ja opetusneuvoksen arvonimi hänelle myönnettiin v. 1973.

Pentti Hyväri muistelee rehtoriaan näin:

Ensimmäinen mielikuva Reino Helavuoresta on Lauritsalan suuri koulumies sekä nuorison ja LYK:n sankari. Hänen henkilökohtainen panoksensa LYK:n perustamisessa on varmasti muuttanut meidän sodanjälkeisten ja myöhempienkin oppilaiden elämän, jatko-opiskelun mahdollisuudet ja tulevaisuuden näkymät. Tässä edistyksellisessä koulussamme syntyi heti alkuun ns. Helavuoren henki, ei itsestään eikä vahingossa, vaan taitavasti uusia menetelmiä, uusia kirjoja, vapaaehtoista kerhotoimintaa jne. hyödyntäen, jolloin myös syntyi vaativan johtajan oivalluksista uskottava, luotettava ja innostava oppimisilmapiiri niin opettajiin kuin erikoisesti oppilaisiinkin. Tätä voitaneen nykytermein kutsua parhaimmillaan tiimityöksi.

Pentti itse kuului niihin oppilaisiin, jotka olivat jo v. 1953 kevään kokeissa hyväksytty Lappeenrannan poikalyseoon. Kuitenkin hän mielihyvin aloitti syksyllä omassa koulussamme eikä joutunut Lappeenrannan kaupungin ulko-puolisena oppilaana lukemaan venäjää. Kaukaan ja SaiPan kasvattina oli tietysti henkilökohtaisesti paljon myönteisempää käydä omaa, parasta koulua kavereiden kanssa kuin "maalaisena" kaupungin "omien" poikien tarkkailussa.

Reino Helavuorta luonnehditaan karismaattiseksi johtajaksi. Toimittuaan talvisodassa ryhmänjohtajana, jatkosodassa komppanian päällikkönä hänet ylennettiin kapteeniksi – Suomen nuorimmaksi - v. 1944. Monen mielestä hän rehtorina oli melkoinen itsevalti, mutta sanoisin valistunut itsevalti. Hänellä oli pelisilmää, hän oli viisas, koulun puolia voimallisesti pitävä. Hän ei välttämättä sietänyt vastaväitteitä. Opettajaa tai oppilasta puhutettiin kansliassa niin kauan, että hän ymmärsi, kuka koulussa määrää. Yksi ja toinen opettaja saattoi joutua erotetuksi, mutta otettiin seuraavana päivänä takaisin. Helavuori sanoi vain kokeilleensa, testanneensa ko. opettajaa. Entiset oppilaat tulivat mielihyvin omaan kouluunsa opettajiksi. Itse kuulun tähän joukkoon.

Helavuorien tytär Hilikka-Liisa Taavitsainen kertoo: Isä oli varmaan opettajana ja rehtorina kannustava ja seurasi kiinnostuneena entisten oppilaidensa vaiheita.

Koulun ja politiikan ohella isälle tärkeää oli oleskelu maaseudulla, maatalon poika kun oli. Aluksi meillä oli kesämökki Taipalsaaren Nukkumalahdessa, se ostettiin joskus 50-luvun loppupuolella. Isä kalasteli mielellään, maitoa haettiin soutamalla läheisestä maatalosta.

Nukkumalahti oli kuitenkin liian lähellä Lauritsalaa ja koulua. Isä ei malttanut pysyä poissa työpaikalta, kävi kesälläkin lähes päivittäin katsomassa oliko kaikki kunnossa. Koulua

laajennettiin ja työmaata piti valvoa.

Sitten isä Sallisen Aimon innostamana kävi katsomassa Heinäveden Pilpassa olevaa autiotilaa. Isä ihastui tilaan, vaikka meillä ei tuohon aikaan ollut autoa eikä isällä eikä äidillä ollut edes ajokorttia ja matkaa Pilppaan oli yli 200 km. Pilpan tila hankittiin, isä ja äiti kävivät autokoulun ja Pyysalon Pentin musta kulpavolkkari ostettiin.

Pilppa oli isälle tärkeä paikka. Siellä hän sai nauttia maaseudun elämästä ja ihmisistä ja siellä hän osasi rauhoittua. Huoli koulusta tuli kuitenkin usein esiin ja harvoin olimme maalla kesälomalla yli kaksi viikkoa yhteen menoon. Hän istutti mielellään puita Pilppaan. Hän istutti talon lähelle muutaman tammen ja vaahteran. Tammien taimet hän oli kasvattanut itse laittamalla terhoja kukkaruukkuihin. Meillä on nykyisin pihalla iso vaahtera ja rannan puolella kolme kookasta tammea.

Isä arvosti Pilpassa asuneita, kovaa työtä tehneitä savolaisia, ja tuli hyvin toimeen heidän kanssaan, vaikka olikin itse satakuntalainen. Pilpassa kuunneltiin paljon radiota, uutiset olivat hyvin tärkeät, samoin urheiluohjelmat. Myös telkkarista uutiset, poliittiset keskustelut ja urheiluohjelmat olivat isälle mieleen.

Saipan otteluita kävin melko usein katsomassa isän kanssa. Minun piti aina seurata ottelun kulkua tarkasti, kavereiden kanssa peuhaaminen matsin aikana ei ollut isän mielestä sopivaa. Tauolla isä osti lihapiirakat kioskista, ja sitten oli lupa juoksennella ja peuhata lumessa. Pelithän pelattiin ulkosalla, jäähallia ei vielä silloin ollut.

Isä luki paljon sanomalehtiä ja hänen lempikirjansa oli Seitsemän veljestä. Sen hän oli lukenut moneen kertaan ja palasi siihen aina uudestaan, varsinkin jos oli sairaana.

Samassa talossa, tornitalossa, asunut ja Reinon oppilas Riitta Ikonen kuvaa rehtoriaan: ”ryhdikäs herrasmies, joskus vähän pelottavakin lapsen mielestä. Kun kävin heillä kotona, oli kotiminä lempeä. Hilikka-Liisan, Helavuorten tyttären, kanssa käytiin ulkoiluttamassa heidän koiraansa. Heillä oli kaksi villakoiraa, ensimmäinen villakoira, muistaakseni Juli(a) ja toinen Dicki, olivat Reinon lemmikkejä. Hän puheli koirille lempeästi ja rapsutteli niitä. Muistan, että olisin halunnut itselleni koiran, enkä saanut, niin mietin, että miksei minun isäni ole kuin Reino, ja hanki tyttärelleen koiraa.” Riitan muistelo jatkuu niin, että hän joutui sitten itse ostamaan koiran rahoilla, jonka isä oli säästänyt hänelle autokoulurahoiksi. Isän mielestä piti käydä lukion autokoulu, kun se oli edullinen, vaikkei Riitta sitä olisi halunnutkaan, kun halusi vain koiraa. Autokoulusta tulee puhetta vähän myöhemmin.

Teemu Luukka asui samassa talossa ja kuvaa rehtoria: Mukava ja vähän kaukainen hän oli. Hän oli jännä yhdistelmä liberaalisuutta, älykkyyttä, tiukkuutta ja solmuun mennyttä persoonaa. Viime mainittu luonnehdinta selittyy sotakokemuksista sekä hänen

kärsimästään sairaudesta. Isä Arvi Luukka tunsu Reinon todella hyvin. Heillä meni koulun kehittämissuunnitelmat ilmeisesti aika hyvin yhteen, isä joutuikin Reinon sairauden takia aika paljon hoitamaan koulun asioita.

Karisma ilmeni myös Helavuoren suuryhtisessä asennossa, tyylikkäässä ja arvokkaassa pukeutumisessa. Hän oli armoitettu puhuja ja kasvattaja, vaikuttava, suggestiivinen. Opetusneuvos Luukan mukaan hän ei kirjoittanut puheitaan vaan pelkästään kevennykset ja huipennukset. Puheissa oli paatosta ja paloa. Hän oli esiintyjänä omaa luokkaansa. Koulussa pitämänsä puheet hän aloitti aina: "Tämä on merkittävä vuosi koulumme historiassa". Se sai meidät kuulijat, oppilaat ja opettajat suoristamaan selkämme ja tuntemaan itsemme tärkeiksi.

Ulla Maidell ei osallistunut syksyn ylioppilasjuhlaansa, koska oli jo opiskelemassa. Kun hän meni sitten hakemaan yo-todistustaan, Helavuori kuljetti häntä luokissa ja opettajahuoneessa esitellen uutta ylioppilasta. Näin rehtori teki Ullankin ylioppilaaksi tulosta ikimuistaisen.

Kaija Lantta muistelee, miten hän ensimmäisenä opettajasyksynään Lauritsalan Yhteiskoulussa ihmetteli suhtautumista syksyn ylioppilaaseen, reuttaneeseen. Opettajahuoneeseen oli järjestetty hienot juhlat kakkuineen ja puheineen yhdelle ainoalle ylioppilaalle. Kun puheet oli pidetty ja ylioppilaslakki annettu, seurasi ohjelmanumero. Ja sen esitti samainen uusi ylioppilas, Hannu Sopanen. Se oli ollut kuin teatteria, mutta oli osoitus rehtori Helavuoren suhtautumisesta, syksyn ylioppilas on yhtä arvokas kuin kevään ylioppilas.

Omaakohtaisesti muistan kirkkohistorian tunnit, joilla hyvin usein eksyttiin varsinaisesta oppitunnin asiasta. Helavuori kasvatti meitä monin tavoin, saimme kansalaiskasvatusta varsinaisen oppiaineen ohella. Psykologiaa hän opetti myös, ja innostavan opetuksen ansiosta menin itse sitä sitten yliopistoon opiskelemaankin. On rehtorin ja koulun opettajakunnan ansiota, että koulun entiset oppilaat hakeutuivat runsain joukoin opettajaksi omaan entiseen kouluunsa. Omaan kouluunsa opettajaksi pyrkiminen ei ole itsestään selvyys, monet ovat sitä kauhistelleet, eivät he vaan ikinä!

Omalaatuista ja edistyksellistä oli rehtori Reinon toiminta yksityiskoulun virkojen suhteen. Lauritsalan yhteiskouluun perustettiin englannin ja psykologian lehtoraatti, sellaista ei ollut yhdessäkään Suomen koulussa silloin. Psykologia oli aina yhdistettynä uskontoon virkanimikkeissä, mutta Lauritsalassa tehtiin toisin. Niinpä minä saatoinkin hakea virkaa ja opettaa niitä aineita, joista eniten pidin jo kouluaikana.

Arvi Lind kertoo myös, että kun hän oli Ossi Meilahden sijaisena koulussa, hän sai niin hyvän työtodistuksen, että se osaltaan varmasti vaikutti hänen pääsyynsä Yleisradioon.

Reino Helavuori osasi suvereenisti käytännön psykologian. Arvi Lind kertoo 50-luvun "kouludemokratiasta", kouludemokratia sitaateissa. Kun oppilaskunnan eli silloisen

teinikunnan kokouksissa suunniteltiin tilaisuuksien ja juhlien järjestämistä, Reino kertoi, miten toimitaan ja kysyi sitten lopuksi: ”Emmeköhän me tee näin?”, eikä kenelläkään ollut siihen mitään sanomista.

Esa Pasanen muisteli tapauksen puutyötunnilta. Joku oppilas oli puhkonut puukolla reikiä peltiseen liimapurkkiin eikä opettaja saanut tivauksista huolimatta syyllistä selville. Sitten opettaja oli hakenut rehtorin luokkaan ja Reino oli sanonut, että kaikki seisovat hiljaa paikoillaan niin kauan kun syyllinen ilmoittautuu. Oli mennyt viisi minuuttia kun rohkeutta tunnustamiseen oli löytynyt purkin puhkojalta. Mitähän seuraisi seisottamiskonstista tämän päivän koulussa? Reinolla oli auktoriteettia ja oppilaat kunnioittivat mutta kyllä myös pelkäsivätkin häntä.

Anneli Luukas, oli ensimmäinen stipendiaatti koulustamme. Englannin opettajamme Raita Pukkila oli ilmeisesti tietoinen AFS –nimisestä stipendiaattijärjestöstä ja kertoi siitä rehtorille, joka heti innostui asiasta. Eihän meillä oppilailla ollut sellaisesta mitään käsitystä. Reino-rehtori kehotti Annelia pyrkimään stipendiaatiksi Amerikkaan, kuten silloin sanottiin. Minä ja kaksi muuta olimme seuraavat. Rehtori Helavuori ja Raita Pukkila opastivat meitä hakemusten täyttämisessä, minua Reino opasti vielä apurahan haussa. Siitä alkoi melkoinen vaihto-oppilaitten vyöry, aluksi Amerikkaan, sittemmin kaikkialle maailmaan. Lauritsalan yhteiskoulusta on lähtenyt ja omassa koulussa on myös opiskellut lukuisa määrä stipendiaatteja, ulkomaisia vaihto-oppilaita, luku nousee satoihin. Lauritsalan yhteiskoulu, sittemmin lukio, oli varmasti tässä suhteessa kaupungin aktiivisin. Ilman rehtorin aktiivista tukea ei koulustamme olisi kehittynyt niin kansainvälistä. Reino Helavuori oli tässäkin suhteessa ennakkoluuloton ja aloitteellinen. Koulullamme järjestettiin myös koko läänin pyrkijöitten haastatteluja, ja rehtori kestitsi Helsingin AFS –vaihto-oppilasjärjestöstä tulleita haastattelijoita. Omassa koulussa opiskeleville ulkomaalaisille järjestettiin suomen kielen opetusta, johon vaihto-oppilaat kaupungin muistakin lukioista osallistuivat.

Omassa ja varmaankin muidenkin yliopistoon pyrkimisessä rehtori Reino myös oli apuna. Silloinhan ei ollut opinto-ohjausta nykyiseen tapaan. Samoin hän neuvoi, miten hakea ensimmäisen opiskeluvuoden stipendiä. Tiedämme myös, että rehtori Helavuori ja Arvi Luukka takasivat lahjakkaan opiskelijan opintolainan. Omia oppilaita tuettiin ja autettiin kaikin mahdollisin tavoin.

Taskurahojen hankkimiseksi Anneli Luukas piti kielten ehtolaiskursseja ja rehtori antoi pitää niitä koulun tiloissa kesällä ilman vuokraa tai muita kuluja. Ja koulun avaimenkin antoi. Sittemmin minä jatkoin samalla saralla. Kielten opettajat suosittelevat ehtolaisille kurssejamme, meihin luotettiin.

Rehtori Reino kannusti oppilaitaan monin tavoin ja laaja-alaisesti, ei pelkästään oppiaineissa menestyviä. Luotiin kunnostautuneitten kirja, johon merkitty oppilas sai ritarikirjan tunnustuksena koulumyönteisyydestä, taide- tai urheiluharrastuksesta,

oppilaskunta-aktiivisuudesta tai hyvästä käytöksestä. Se oli omiaan tukemaan niitä tulevia kunnan kansalaisia, jotka eivät välttämättä loistaneet akateemisissa oppiaineissa.

Yhteishenkeä luotiin ja korostettiin luokkasormuksin, koulupaidoin ja muin tunnusmerkein. Opettajien kuului osallistua kaikkiin oppilaskunnan tapahtumiin ja rientoihin. Myös puoliset olivat mukana, ja piirileikkiä leikittiin oppilaiden kanssa. Lauritsalan yhteiskoulun konsat olivat kuuluisia koko kaupungissa. Helavuoret kutsuivat opettajat ainakin kahdesti Heinäveden Pilppaan kesäpaikkaansa, jossa oli hienot tarjoilut ja saunomiset ja tietenkin ohjelmaa.

Reino Helavuorta leimasi kunnianhimo, ”älkää menkö siitä missä aita on matalin”, hän sanoi, rima korkealle. Opettajat pitivät kielten ja matematiikan kerhoja, joissa opiskeltiin toden teolla. Varsinkin abitalvena ennen yo-kirjoituksia oli tärkeää käydä näissä periaatteessa vapaaehtoisissa kerhoissa. Ulla Maidell muistaa, miten rehtori perjantaina, siis perjantaina, kysyi, mitä aiotte tehdä illalla. Ulla vastaa, ensin siivoan kotona, sitten tuun vapaaehtoiseen pakolliseen ruotsin kerhoon. Vai siivoat! oli Helavuori vastannut, aika olisi pitänyt käyttää opiskeluun! Mutta Ullapa uskalsi sanoa, ”meidän perheen asiat ei kuulu ulkopuolisille”. Helavuori taisi arvostaa napakkaa vastausta.

Koulussa pidettiin myös rippikoulu 50-60 –luvulla ja pastori Reino Helavuori konfirmoi rippikoululaiset Lauritsalan kirkossa tai seurakuntakotihan se oli. Koulussa järjestetty rippikoulu ei ollut eikä ole tavanomaista.

Alusta asti Lauritsalan yhteiskoulussa järjestettiin ja tuettiin monipuolista harrastustoimintaa. Oli monenlaisia kerhoja, taide-, näytelmä- ja yhteiskunnallisia kerhoja, kristillinen teinikilta, Oculus, kuoro, orkesteri, Riuska. Riuska oli käsittämättömän tärkeä Helavuorelle, varsinkin Riuskan menestys jääkiekossa tuntui elämää suuremmalta asialta. Ylipäätään Reino Helavuori rehtorina suhtautui hyvin suopeasti urheilijoihin, ja he pääsivät leireilleen ja otteluihinsa helposti. Heille järjestettiin tarvittaessa tukiopetusta, jota sinänsä siihen aikaan ei tunnettu, ainakaan tukiopetuksen nimellä.

Oppilaan parhaaksi, oppilaiden etu ennen kaikkea, sitä tarkoittaa Helavuoren henki. Oppilaiden parhaaksi koituivat ne kaikki uudistukset, jotka Lauritsalan yhteiskoulussa yksityiskouluna toteutettiin ennen muita kouluja. Reino Helavuori oli hyvin innovatiivinen, joka asiassa oltiin etunenässä.

60 –luvullakin uudistettiin ylioppilastutkintoa. Kielten kokeethan olivat siihen aikaan käännöskokeita, käännettiin vieraasta kielestä suomen kielelle ja suomen kielestä vieraalle kielelle. V. 1965, jolloin minä Amerikan vuoden jälkeen kirjoitin ylioppilaaksi, oli englannin kielessä ensimmäistä kertaa ns. uusimuotoinen koe. Siinä piti englanniksi vastata tekstin sisältöä koskeviin kysymyksiin ja käännöstehtäviä oli vain muutamia. Siihen ei ollut stipendiaatilla vastaan panemista, kun totta kai meidän koulusta ilmoitauduttiin uusimuotoiseen kokeeseen. No hyvinhän se meni.

Iltalinja, myöhemmin aikuislinja, oli huomattava edistysaskel Lappeenrannan koulutustarjontaan. Se perustettiin rehtori Reino Helavuoren esityksestä v. 1969. Iltalinjan opettajakunta pääsi tutustumaan mm. Mäkelänrinteen, Tapiolan ja Lahden iltatoppikouluihin ja muutenkin kouluttautumaan aikuisopetukseen. Aikuislinjan kautta ovat sadat koulunsa aikanaan keskeyttäneet saaneet ylioppilaslakkinsa ja päässeet elämässä eteenpäin, esimerkiksi Lappeenrannan kaupunginjohtajaksi kuten Seppo Miettinen, joka on ensimmäisiä iltalinjan ylioppilaita.

Lauritsalan yhteiskoulu piti edelläkävijän mainettaan yllä monella saralla. Naistoimikunta perustettiin jo v. 1960 rehtori Reinon toivomuksesta. Kaupungissa oli epäilyä siitä, etteivät tehtaalaisten lapset oppikoulua tarvitse. Helavuori halusi koulusta hyvän koulun, meidän koulun, iloisen kodin, erilaisen Lauritsalan lukion, ja koki yhteistyön kotien kanssa tarpeelliseksi. Nykyään Koti- ja kouluyhdistys kuuluu Suomen Vanhempainliitto ry:hyn.

Kielistudio hankittiin meille ensimmäisenä tässä kaupungissa. Opettajat saivat sen käyttöön heti perusteellisen koulutuksen. Muutenkin Reino –rehtori panosti opettajien koulutukseen, ja saimme lähes rajoituksetta osallistua oppiaineittemme ajantasakoulutukseen. Jos rehtori sai vihiä uudesta kirjasta tai opetusmenetelmästä, se oli kohta Lauritsalan yhteiskoulussa koekäytössä. Jos Reino Helavuori eläisi, koulumme olisi varmasti ensimmäisten joukossa kokeilemassa sähköistä ylioppilastutkintoa, ja varmasti olisimme kurssimuotoisuuden ja luokattomuuden omaksuneet ensimmäisten joukossa joskin nytkin niin teimme.

Reino Helavuorelle ei kukaan sanellut, mitä tehdään. Siitä kertoo mm. autokoulun perustaminen Lauritsalan yhteiskouluun. Historiikkikirjassa autokoulunopettaja Veijo Narinen kertoo, kuinka lupa oli tiukassa, ja hän ja rehtori Helavuori menivät Autokoululiiton toiminnanjohtaja Veikko Pajusen luo. Pajunen oli tunnettu TV –kasvo ja liikenneguru siihen aikaan. Pajunen ilmoitti, että heiltä ei tulisi hankkeelle tukea. Reino oli pompannut ärtyneenä tuoliltaan ja sanonut Pajuselle: ”Asia selvä, unohtakaa tämä tapaaminen. Veijo, nyt lähdetään korkeampiin instansseihin. Kyllä tämä järjestyy.” Pajunen oli huomannut tilanteen vakavuuden ja sanonut, että eiköhän asia saada selvitetynksi hänen luonaankin. Yhteistyö sujui sittemmin kitkatta Autokoululiiton kanssa.

Tietotekniikan opetus aloitettiin 70-luvulla ATK –oppiaineena ja Kaukaan tehtaan avustuksella. Siinä oltiin ensimmäisiä Lappeenrannassa.

Koulupsykologi –idea oli kaiketi syntynyt jo Helavuoren aikana, sillä koulussa toimi oma koulupsykologi ainoana kaupungissa v. 1973 lähtien peruskoulun tuloon saakka.

60-luvun lopussa leijui ilmassa uusia tuulia teinikunnan toiminnan suhteen ja tehtiin kyselyjä kouluruoan laadusta poliittisiin asenteisiin, kirjoittaa silloin teinikunnan puheenjohtajana toiminut Risto Päivinen historiikissa. Kyselyt herättivät närää opettajissa ja kyselyt piti heittää roskeen. Teiniliitto tiedusteli myöhemmin näistä tutkimuksista ja sille oli vastattu, että kerran piti yksi kysely peruuttaa. Siitä seurasi kohu lehdistössä:

Lauritsalan yhteiskoulussa sensuroidaan teinikunnan toimintaa. Siitäkös hermostuneena rehtori Reino Helavuori jylisi nykynuorison kiittämättömyyttä ja maailmanmenoa huonoon suuntaan, kun koulu oli saanut huonoa mainetta. Hän oli huipentanut saarnansa Ristolle: Jompikumpi tästä koulusta lähtee, sinä tai minä! Erinäisten selvittelyjen jälkeen kansliassa päädyttiin sopuun ja rehtori kehui, että Risto oli yksi parhaista teinikunnan puheenjohtajista, - ei, vaan kaikkein paras! Tämä oli aika tyypillistä käyttäytymistä Reinolta, asia saattoi kääntyä ihan päinvastaiseksi.

Edellä kerrottu ennakoi kouluneuvoston syntyä. Siitä Seija Kulp selvittää historiikissa: Rehtori Reino Helavuorella lienee ollut kyky aistia, mitä asioita, ilmiöitä, tuulia kouluihin oli tulossa ja ottaa vaikeat ja arveluttavat asiat kiinni lennosta ja riittävän pieninä, jotta ne voitiin sitten muokata koulun henkeen ja tarpeisiin sopiviksi. Kysehän oli kouludemokratiasta, valtaa kansalle, valtaa oppilaille. Niinpä Lauritsalan yhteiskoulussa toimi kouluneuvosto jo ennen kuin kouluneuvostoiminta tuli lakisääteiseksi.

Reino Helavuoren persoona ei jättänyt ketään kylmäksi, häntä joko pelkäsi tai kunnioitti, tai molempia. Tiedän kyllä, että on ollut oppilaita ja opettajia, jotka eivät nähneet joskus kiivaan, äkkipikaisen, aggressiivisenkin ja ailahteleavan käyttäytymisen taakse. Uskon, että kukaan ei kuitenkaan kiellä hänen merkittävyyttään Lauritsalan yhteiskoulun ja Lauritsalan kauppalan kannalta. Hän oli Lauritsalan suuri koulumies, sankari.

Tämän muistelon tekemisestä koitui paljon iloa. Tämä on meidän kaikkien Lauritsalan yhteiskoululaisten kiitos Reino Helavuorelle siitä hyvästä, mitä saatiin kouluaikana ja myöhemminkin. Helavuoren aika oli monelle parasta aikaa elämässä, ja Helavuoren ja muiden opettajien kannustava suhtautuminen ja usko oppilaaseensa ovat viitoittaneet tuhansien ihmisten elämänpolkua.

Päätän esitykseni Rehtori Reino Helavuoren sanoin: "Tämä on merkittävä vuosi koulumme historiassa", nimittäin koulumme täyttää tänä vuonna 60 vuotta! Juhla pidetään 15.11.2013, mikä täten kaikille teille tiedoksi!

Anja Meilahti

Tunnettuja lauritsalalaisia –esitelmäsarja: Reino Helavuori

Lauritsala-talo 17.2.2013